

sen iegen. Ali Suavinál eszközölt házmotózás foly-
tán öb elfogatás történt. — Az elterjedt hírek-
kel zomben biztosították, hogy Murad ex-szultán
jeleleg a Yildiz palota kioszkban, a szultán lak-
helyébe tartozó kioszkban van.

Konstantinápoly, május 21. A tegnapi esemé-
nyek folytán a tengerészeti miniszter letétetett, s
veszím pasa nevezetett ki tengerészeti miniszterre.
A hadügyminiszter utóda még ismeretlen.

Rózsa István kivégzése.

Május 21-én 1878.

Az újpesti rablógyilkos Rózsa Istvánnak ma
reggel aludt ki élte fátylaja. Bár az akasztás 7
óra volt kitűzve, a közönség már jóval az idő
előtt nagy tömegben gyűlt a kerepesi-úti törvény-
széki fegyház köré. Nagyszámú lovasrendőr zárta
el a tért, a fegyház kapuja előtt egy szakasz kato-
naság állt szorosan s a kapu csak félhétkor nyílt
meg, midőn bebocsátottak azon kevés közönséget,
mely belépti-jegygyel rendelkezett.

Az udvaron vagy 80—90 ember lehetett.
A fegyház külső udvarán egy század katonaság
a Párma ezredből; a belső udvaron állt az akasztófa
a kerítéshez közel. Egy négyzetű faoszlop,
7—8 láb magas. Az éjelt állították fel. A te-
tevény vaskapocs. Alul csigaféle szerkezet, vastag
kötéllel. Előtte 1 és fél lábnyi magas számoly, a
minek két lépcsője volt. A hurok — vékonyabb
kötél — a bitófa oldal szögére vetve. A börtönök
ablakait pokroccal főték be, csak a siralomház
melletti ablakban tünt fél halványan néhány nő.

A siralomház kis cella volt; két gyertya közt
a feszület. A pap imádkozott a boldogulannal.
Éjelt az elitelt 5 óra között aludt. Reggel ötkor
kelt fel. Halvány arcát ajátatosan fordítá a pap
felé s megtört hangon mondta utána a litániát:
„Uram irgalmazz nekünk!”

Az ajtót, midőn a katonaság a belső udvarra
bevonult, hamar elzárták a közönség előtt. A kato-
naság négyzetet formált s a bitófa környékét
kiürítette.

E közben 6 óra lett. A százados vezényelt:
„Vigyázz; Vállhoz!” A törvényszéki kiküldöttek a
szabad térre léptek. A hóhér három legényével a
külső udvaron figyelő állásba helyeztetett: a hóhér
fekete salont öltönyt viselt, fehér mellénytel. Ke-
zén fekete keztyű. — Arca piros, érzéketlen.

A törvényszéki kiküldöttek 3 perccel várak.
Ekkor megnyílt a siralomház ajtaja, belülről láncok
csörgése hallatszott. — Levették Rózsáról s kive-
zették négy szurony közt a bitóhoz, mellette a pap
igyekezett erőt önteni lelkébe, a fegyház felügyelő
és a pap közt hallgatta végig az elitelt, háttal a
bitófához, a mint Matavovszky bíró. „Ő felsége
a király nevében!” felolvasta előtte az ítéletet, mely
szerint a három forumon át egyhangulag hozott
hálalos ítéletet a király is helyben hagyta. Mindenki
kalap levéve hallgatta, még a katonaság is
levette fővegét.

Rózsa István a szemét törölte.

A bíró így végé be: Átadom a tekintetes
kir. ügyészségnek. Erre Tóth Gerő azt mondta:
„Hóhér, vegye át, tegye kötelességét!”

Erre a hóhér intett, a hóhérlégenyek pedig
megfogták az eliteltet, ki elég hallhatólág ezt
mondá: „Engedelmet kérek, én is szeretnék valamit
mondani. Ha vétettem, bocsássanak meg. Legy-
en nekem az isten halálom után kegyelmes...”

A két kezét a ballába felső részébe kötötték,
felvitték a számolyra, lábaihoz csatolták a csiga
kötelét, mire fölemelték kissé, hogy a létrán hátul
felmenő hóhér a hurkot nyakába akasztassa. Ekkor
mondá a rablógyilkos az utolsó szavakat: „Is-
ten áldjon meg! — ez volt utolsó lélekzete. A hu-
rok nyakán, a számoly kivéve alóla, a hóhér sze-
mét, száját fogta be s munkája be volt végzve.

A pap a bitófától oldalról térdelt s imádkozott.
A hóhér a kivégzés után a tszék előtt meg-
hajtá magát s bitófa mögé állt, ugyanazzal a hideg
arcával.

Tompa hangon vezényelte akkor a százados
„Vigyázz, imához!” A század letérdelt, levette
a fővegét, a bentlevők szintén hajadon főt álltak. Sír-
csend közt, hol dr. Glük, hol dr. Szikszay törvény-
széki orvos tette fülét az elvesztett szívéhez. Ekkor
hallatszott a vezény szó. „Vállhoz!” Vagy három
percnyi idő után Rózsa megrázkódott, melle gyen-
gén kifeszülni látszott s vállalai felemelkedtek. Még
mindig keringett a vér, habár utolsó phazisban
közbe rángatózott az agóniában szenvedő teste.
Kinos 12 és fél perc múlva Dr. Glük Ignác, az
óra tekintve kimondotta: konstatálom, hogy a
halál teljesen beállt.

A százados ekkor ismét imára vezényelt és a
lelkész fenhangon mondotta a „Miatyánk”-ot és
adj neki uram nyugodalmat és az örök világosság
fényeskedjék neki!

E szavakkal végződött a szomorú végrehajtás
— a katonaság elvonult, még néhány percig fenn-
hagyták a hallottat a bitófan, aztán Matavovszky
megköszönte a bizalmi férfiaknak megjelenésüket
— és a hóhér legényei leemelték a hullát a bitófa-
ról, bevitték egy közel kamarába, hol a boncolás-
hoz azonnal hozzáfogtak az orvosok.

A boncleletről pótólág fölemlítjük, hogy az
egy felette vérszegény. A koponyaboltozat igen
erős, vastag. Constatáltak kezdődő Pachinoni-féle

agyszemcsésedést, s a nagyobb viszerek körül tej-
szerű elhalványulást. A kivégzettet ma éjelt vitték
ki a kerepesi temetőbe.

CSARNOK.

**Rohlf's Gerhard újabb tervezett
afrikai utazása.**

Alig tért vissza az ismeretes afrikai utazó
Rohlf's 1874-ben végrehajtott eredménydus lybiai
expediációjából: újabb tért szelmeit ki tevékenysé-
gének ama fehér foltok egyikén, melyek Afrika
térképén még nagyban tarkáznak.

Kedves család! otthona az Ilm gyönyörű
völgyvilágában ott a thüringiai erdő ölen csupán
addig tudá lebilincselni, míg nagyszabású művével
„Quer durch Afrika” elkészült s most kiszakítva
magát neje s nagyszámú barátainak ölelő karjai-
ból, ismét dicsőségének színhelye: a fekete föld-
rész felé irányítja lépteit, hogy saját érdemkoszo-
rúját újabb babérlevelekkel gazdagítva, a tudomá-
nyának és világkereskedelemnek újabb szolgálato-
kat tegyen.

Mert a ki tekintetbe veszi Ausztrália és Dél-
Amerika sivatagainak a kultúra hatása alatt bekö-
vetkezett előnyös változásait, semmieset nem
fogja kicsinyelni Rohlf'snak Beláfrika kereskedel-
mi érdekében nyilvánosságra hozott terveit. Ő
ugyanis a Földközi tengertől Sudanig s onnan a
Kongohoz vasutat hozott javaslatba, mert Stanley
uttoró fázadozásait a óz nagy vizeséssel megszakí-
tott folyón hajókkal kiegészíteni máskép nem lehet-
séges.

Csak hogy egy ilyen vállalathoz egyedül An-
glia foghatna, mely ország közudomása szerint csu-
pán egy emberbaráti célra: a rabszolgák felszaba-
dítására 70 millió fontot adott ki 1807-től fogva.
Es e tervet nem is ó hangoztatja egyedül, hanem
maga dr. Petermann, ki pár év előtt még egész
kihívólág versenyre serkenté honfitársait az angol
expediációk ellenében s ma már Afrika jövőjét, ci-
vilizációját egyedül Albion fennhatósága mellett
helyezi kilitátsba világosan kifejezvében, a franciák
algiri kísérletei feletté kicsinylést is.

Hja! 1872 óta nagyot lohadott a német tu-
dosók elbizakodottsága a dr. Barry és Hildebrandt
költséges „csincosoi” vesztéglése s eredménytelen
hazautazása óta. Nem csodálhatjuk tehát, ha olyan
kipróbált fának, mint Rohlf'snak civilisatorai terve-
zeit is egyenesen Angliára kívánják átruházni,
holott Rohlf's akármelyik veteránvilágu tázóval ki-
állja bátran az összehasonlítását.

Lybiai vállalata például egyike volt a legsi-
kerültebb utazásoknak s rendíthetetlen tevékeny-
sége, ritka mély tudományossága elég biztosíték,
hogy ez évben megkezdett útja is kielégíti a hoz-
záköltött várakozást. Pedig eddigi működése terét
távólról sem lehet összemérni a most kitűzött rop-
pant területtel.

Kiindulása Tripollis s innen Észak-Afrika egész
belföldét kutatja át le a Nachtigal-féle Csad-tóig s
onnan Wadai, Darfur délen s Szüh, Asszuan, Nilus,
Dongola, Wadi Merk vizvonai irányában ke-
leten halad, vagyis mintegy 58,900 négyzet mért-
föld terjedelmű, a német birodalomnál hatszorta
nagyobb terület jár be. Csupán egyes részleteket
érintettek innen európai utazók, (igy a délnyug-
gati részt Bordáig és Zuairig és a Csadtótól Bor-
kuig Nachtigal 1873-ban; a délkeleti részen meg
Brown utazott 1793—96-ig). A többi terület még
merőben „terra incognita” a földrajzi tudomány
részére.

Csak hogy idáig a legtöbb afrikai utazó nél-
külözte a csillagászati ismereteket, melyek nélkül
a bejárt terület biztos térképezéséhez meg nem tör-
ténhetik. Kémszemléknek mondhatjuk a belföldön
végrehajtott utazásokat. Innen van, hogy több uta-
zó adatai egy ugyanazon vidékről ritkán találnak
mértani szabotossággal s az ujonnan érkezők leg-
többször a benszülöttek tájékoztatása segélyével
is állg tarthatják meg elődeik nyomát. Minthogy
azonban a tájékoztató utazások által is tüstenedni
kezdnek az ismeretlenség fehér foltjai s főleg Stanley
merész vállalata Afrika derekán át szintén
utat nyitott a kutatásoknak; ez után valódi tudomá-
nyos értékkel csupán azon utazások bírnak, melyek
a felvett terület részletes térképét hozzák meg
a geographiai szakirodalomnak.

Es Rohlf's expedíciója ilyen értelemben is tel-
jes elismerésre számíthat. Kísérétében első rangu
tudósok képviselik a térképezéséhez s természeti
felvételekhez megkívántó szakismereteket. Idejét
pedig jó bőre: egy fél decenniumra szánta, a költsége-
ket némi mérsékléssel csak ötezer tallérra évenként.

Egész Németország feszült várakozással tekint
Rohlf's vállalatá elé s Petermann egyenesen a ko-
rábbi kudarcok helyreállítását feltételezi erről. —
Hogy azonban Rohlf's erkölcsi és physikai ráter-
mettsége dacára a kitűzött feladat minden ágát
kivánt sikerrel megoldhassa: a pénzbeli segély
mellett legalább 100 bátor, elszánt katona kísere-
tét követeli Petermann. E nélkül nagyon félni le-
het attól, hogy a csincosoi s több eféle költséges
historia ismétlődik. Hisz ezt az ominozuság hirnevet
is a „hordárkérdéssel” aratta Németország. Rohlf's-
ról ugyan mindenki tudja, hogy törhetetlen kitar-
tással szokot célja felé haladni akár a Magas Atlason

kell Tuatba indulnia, hova a franciák Soleilletig
el nem jutottak, akár „keresztbe” kell vennie Af-
rikát, vagy kikutatni Lybia sivatagját: mindazon-
által a tudományos körök nem akarják a mostani
vállalat szép reményeit az ó személyisége által
nem parallelsálható s Afrikában nagyon is mind-
ennapi veszélyek ellen biztosítatlanul hagyni. —
Ott lebeg szemük előtt még Beurmann porosz tiszt
esete, ki magános utján a mohamedánok fenatis-
musának esett áldozatul, holott előtte Vogel német
ifju az angol kormány által rendelkezésére bocsá-
tott katonákkal ugyanazon irányban szerencsésen
célhoz jutott. De nem javálja-e ezt Stanley példája
is, ki fegyveres kíséréte nélkül aligha emelkedhe-
tett volna egyszerű hírlapíróból a földrajzi tudomá-
ny ünnepeitjévé.

Petermann, a „Geographische Mittheilungen”
nagytekintű szerkesztője nemcsak általános szem-
pontból érdeklődik e vállalat iránt, hanem mint a
német tudományosság egyik feltékeny öre, külö-
nösen lelken hordja az expedíció sikerhez jutását.
Ez okból állítja a kitűzött feladat előfeltételül a
katonai fedezetet s felszólalásának kivánt eredmé-
nye már meg is van, a mennyiben 300 főnyi csa-
pat élén indulhatott el Rohlf's és expedíciója ne-
hány héttel ezejött a fekete országába, honnan
remélhetőleg nagyszűrű felvedezésekkel fogják gaz-
dagítani ismeretkörünket.

Téglás Gábor.

LEGUJABB.

Bécs, máj. 22. A „P. Corr.” bukaresti jelen-
tése szerint az összes román hadsereg összpontosí-
tott állást foglal el Slatina és Tirgovisti közt. Az
orosz részről közölt hírek egy új katonai conventio
létrejöttéről határozottan meghazudoltatnak, mi-
vel a mostani kabinet soha sem nyujtaná kezét egy
oly hatalommal második szerződéshez, mely az
áprilisi conventiót megsértette.

Bécs, május 22. A „P. Corr.”-nek a Monte-
negró és a porta közti konfliktus veszélyéről jelen-
tik: Nikita fejedelem vádolja a portát, hogy a Mon-
tenegró ellen Albániában egy támadást készít elő,
melyet ó vissza készűl verni, egyszersmind a portá-
nak állítólagos ellenséges szándékairól a skutari
konzulási kart, valamint a török kormányzót is
tudósítja arról, hogy azon esetben, ha vér ontan-
nék, minden felelősség Törökországot fogja ter-
helni. A konsulok ép úgy mint a kormányzó, biz-
tosították a fejedelmet a porta békés érzületeiről,
a kormányok kinyilatkoztatatta, miszerint,
a határ parancsnokoknak szigorun meg van hagy-
va, hogy még a kihívás látszatát is kerüljék, ó te-
hát a fejedelemtől hasonló rendeleteket vár és bi-
zik loyaltitásában és a montenegrói hatóságok en-
gedelmeskedésében. A skutari-i katonai körök ezen
esetet nem bírájk máskép magyarázni, mint úgy,
hogy a fejedelmet tévutra vitték agasztó híreik-
kel vagy hogy ó keres ürügyet konfliktusra. Más
oldalról a „P. Corr.” azt hallja, hogy a montene-
gróiak többi időben igen buzgólkodva fegyver-
keznek.

Bukarest, máj. 22. Károly fejedelem trónralé-
pése és Románia függetlenségét nyilatkozatának év-
fordulója következtében ma valamennyi ház fel-
volt lobogózva. A fejedelem meglátogatta Kalafa-
tot, ez alkalommal átment Widdinen, hol a smrdani
csatáról megtekintette. Widdinben a fejedelem
katonai tisztelgessel fogadtatott az oroszok által.
A papság sóval és kenyérral fogadta őt és meg-
köszönte a román hadsereg közreműködését. A
fejedelem három, négy nap múlva ide vissza váratik.

Berlin, máj. 22. Diplomaciai körökben el van
terjedve a hír, hogy a kongresszus június hó 20-án
ül össze.

London, máj. 22. A „Standard” jelenti: Több
mint valószínű, hogy a kongresszus június hó első
felében összejön. A konstantinápolyi rendetlen
helyzet miatt a brit hajóraj Ismidből valószínűleg
a Hercegszigeteg elé megy. A „Times” positive
tagadja, hogy az angol kormány eljettette volna a
kongresszus tárgyában eddig tett kifogásait. — A
béke érdekében az első pozitív lépést Oroszorszá-
nak kell megtennie, hogy beleegyezik, miszerint
oly feltételek mellett megy a kongresszusra, melyek
a keleti kérdés megoldásánál helyet enged-
nek az összes európai hatalmak közös érdekeinek.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A helybeli önkéntes tüzoltóegylet folyó
hó 23-án tartott táncestélyét méltán nevezhetjük
sikerültnek, ha tekintetbe vesszük a polgárság kü-
lönböző osztályainak egymás iránti hidegségét.
Követválasztáskor, a pártok alakításokor testvérek
s mindenfélék vagyunk, de hogy egy közös terem-
ben, ugyanazon egy ügyet pártolva, egy kis ke-
délyes estét töltünk, e tekintetben még messzire
állunk! Hála az égnek, néhány jó gondolkozásu